

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

Lugduni, 1652-1663

Caput 26. Circa Impedimentum Criminis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80577](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80577)

²⁶¹ Potest omnino. Quia nulla inter eos cognatio abest, cum enim cognatio oritur inter filios legitimos, & adoptivos cesset soluta patria potestate: à fortiori non contrahetur, Vbi carnalis filius est talis, ut in patriam potestatem non transeat: quales sunt illegitimi. *Instit. de nuptiis, §. ultim.* Ita Nauar. *sum. cap. 2. v. uterque Ledesma, Henriquez, & alij vsque ad triginta supra vnum Doctores, quos citat, ac sequitur Sanch. l. 7. d. 6. §. num. 30. Perez, Coninch, & Sà, quos refert, ac imitatur Bonacin. qu. 1. punct. 5. §. 3. num. 8. Cornejo, & Ludou. de S. Iuan. apud Leandrum *ir. g. d. 12. q. 27.* Qui hanc partem probabilem esse fateatur.*

²⁶² Ego autem hanc partem multo probabilior esse putarim. Quia filius illegitimus est coniunctus vinculo naturalis consanguinitatis cum patre, & sic cum eius consanguineis. At cum adoptiuus nullum est vinculum naturale, sed solum civile: & cum hoc solummodo daret inter fratres, quamdiu durat patria potestas, non contrahitur inter illos, qui in patriam potestatem minimè transeunt. Porro textus pro parte prima adductus nomine filij naturalis intelligit carnalem, ut distinguitur à spirituali filio: & quamuis filius illegitimus sit verè carnalis: at ratio adducta nos cogit, ut eum textum de filio carnali legitimo intelligamus.

DV BIVM XLII.

An cognatio legalis impediens, ac dirimens matrimonium inter adoptantem, & adoptatum, cuiusque descendentes protrahatur in infinitum?

²⁶³ *In infinitum protrahitur.* IN infinitum protrahitur: unde adoptans, nec cum adoptato, nec cum aliquo eius descendente poterit vnquam coniugio colligari. Quia *Instit. de nuptiis, §. Ergo non omnes,* postquam textus decidit, in linea consanguinitatis ascendentium, & descendendum prohiberi matrimonium in infinitum, hæc adiicit: *Et hæc ad ea vera sunt, ut quamuis per adoptionem parentum liberorumve loco sibi esse ceperint, non possint inter se matrimonio iungi.* Quare cum hoc impedimentum cognationis legalis sit iure civili inductum, & id ius civile sit approbatum indistinctè quoad hoc impedimentum à iure Canonico, *6. Ita diligere, 30. qu. 3.* dicendum est, hoc impedimentum extendi ad omnes descendentes in quocumque gradu vsque in infinitum. Sic D. Tho. in 4. *dist. 42. q. 2. a. 3.* Paludan. *ibi, q. 2. a. 1. concl. 6. num. 24.* D. Antonin. 3. *p. tit. 1. c. 13.* Syluest. *verb. Matrimonium, 8. q. 8. dicto 2. Tabie. verb. Impedimentum, impedim. 6. q. 1. num. 2.* Veracr. *part. 1. spec. art. 60. concl. 1.* Barthol. à Ledesma. *dub. 47. concl. 2.* Vgolin. *de Sacramen. vbi de matrim. c. 19. num. 3.* Gregor. Lopez. *lib. 7. verb. Nunca. & l. 8. fin. tit. 7. p. 4.*

²⁶⁴ *Non protrahitur in infinitum.* Non protrahitur in infinitum, sed solum dirimit cognatio hæc matrimonium inter adoptantem, & adoptatum, ac adoptati descendentes vsque ad quartam generationem. Quia cum sit restricta consanguinitas ad quartum gradum, ut in iis gradibus solum obstat matrimonio per cap. *Non debet, de consanguin.* à fortiori vsque ad eundem gradum videtur cognatio le-

galis esse restricta. Ita Sotus in 4. *dist. 42. quæst. 2. art. 2. concl. 2.* Nauar. *sum. cap. 2. num. 45.* Sà *ver. de matrimonio, de impedim. dirim. num. 6.* Toler. *lib. 7. sum. cap. 4. num. 7.* Valent. 4. *p. d. 10. quæst. 5. punct. 3.* Philarch. *de Offic. Sacerd. tom. 1. p. 1. l. 2. cap. 11.* Petr. de Ledesma. *de matrim. qu. 57. art. 3.* Basil. *lib. 7. cap. 4. numer. 3.* Ludouic. de S. Iuan. *quæst. 6. art. 11. dub. 3.* Leand. *iract. 9. dub. 12. quæstion. 27.*

Ego quidem cum Sancio l. 7. d. 63. num. 34. existimo textum illum, qui decidit cognatio. *Advers. n. nem legalem inter adoptantem, & adoptati descendentes protrahi in infinitum, intelligendum esse de ascendentibus adoptantibus, & descendentibus adoptatis: & non de aliis.* Quare non poterit adoptans contrahere matrimonium cum filiis suis adoptiuis, neque cum filiis, ac nepotibus eius filij adoptiui, alijsve eius descendentibus, qui in eius filij, dum adoptiuus fuit, potestate erant constituti: ac poterit contrahere cum filiis, vel quibuscumque descendentibus filij adoptiui, qui extra eius potestatem aderant tempore adoptionis. Quia adoptata aliqua persona, censetur adoptati filij, & descendentes omnes solum, qui in adoptati potestate erant tempore adoptionis. Ut expressè deciditur, *leg. si paterfamilias. l. 5. in principio, ff. de adopti.* Cum ergo illi descendentes in quouis gradu, qui tunc erant sub adoptati potestate, sint etiam verè adoptati, iure optimo inter illos, & adoptantem coniugium interdicatur. Si autem erant extra adoptati potestatem, non censentur adoptati, nulla ratione prohibetur matrimonium adoptantis cum illis: vtpotè inter quos nulla cognatio legalis intercedit. Sequor D. Thomam in 4. *dist. 42. quæstion. 2. articulo 3. ad 4.* D. Antonin. 3. *p. tit. 1. c. 13.* Syluest. *verb. Matrimonium, 8. quæstion. 8. dicto 2.*

CAPVT XXVI.

Circa Impedimentum Criminis.

DV BIVM XLIII.

An si coniux coniugem interimit, non animo contrahendi coniugium cum altero, sed ex odio, vel ut liberius libidini inferuiat: Homicidium hoc dirimat subsequens matrimonium?

AD memoriam reuoco ex section. 1. duo esse crimina, quæ matrimonium dirimunt, ad quæ reducuntur tria, vel quatuor, quæ aliqui referunt: nempe Homicidium, & Adulterium. Quæ quidem dirimunt coniugia non iure naturæ, sed Ecclesiæ, quod inductum fuit hoc impedimentum, ad consulendum coniugum incolumitati, & mutuo amoris. *cap. 1. de conuer. infidel. cap. si quis vinente, 31. quæstion. 1. &*

Seccio II. Dubia, De Impedimentis. 229

& c. 1. 2. 3. 4. 5. & 6 de eo, qui duxit in matrim. & ex Trid. sess. 24. Nonnullae conditiones requiruntur, quas questionibus sequentibus adducam ad trutinam. Quæstio in primis, num necessarium sit, illam coniugis interfectionem vel fieri sine inuendi alterius matrimonij, vt sit dirimens matrimonium: an sufficiat, factum fuisse huiusmodi homicidium ex odio, vel vt liberius homicida coniux libidini inferuiat?

Non est necessarium, fieri homicidium eo fine, vt cum altero coniugium ineat, sed sufficit, vt ex odio, aut liberius veneri indulgendi causa. Quia nullo in textu expresse huiusmodi conditio reperitur. Sic Caiet. *sum. v. de Matrimonio. c. 1. impedim. 5.* Scot. *in 4. dist. 35. qu. vnic.* Petr. Soto *lect. 11. de matr. in imped. crim. casu 2.* Arnil. *ver. Matrimonium n. 30.* Angl. *p. 1. vbi de matr. q. 9. n. 3. dub. 1. concl. 1.* Ouid. *in 4. dist. 35. d. vnic.* Pedraza *sum. prac. 6. vers. 14.* & nonnulli ex Iurisperitis.

Necessarium est, homicidium geri sine inuendi cū altero matrimonij, nec sufficit ex alio fine patrari. Quia finis, ac ratio inducendi huius impedimenti, fuit, ne coniux coniugem interimeret, vt eo matrimonio soluto, aliud iniret cum persona, cuius captus est dilectione. Quæ ratio nunquam habet locum, quoties coniugis interfectio eo non tendit, vt aliud matrimonium cum ea persona ineat. Ita D. Thom. *in 4. dist. 37. q. 2. ar. 2. corp. D. Bonan. ibi. a. 1. q. 2.* Durand. *q. 1. m. 6.* Richard. *a. 2. q. 2.* Henric. *lib. 1. 2. cap. 14. num. 2.* Sanch. *l. 7. d. 78. num. 13.* Bafil. *l. 7. cap. 45. num. 4.* & c. Coninch. *d. 31. dub. 5.* Hurtad. *dub. 13. diffie. 1.* Filiuc. *tractat. 10. part. 2. nu. 233.* & alij.

Cum his opinor, Nam etsi ea conditio non reperiatur expressa in iure colligitur tamen ex illis verbis, *cap. si quis viuente, 1. q. 1. ibi: Occidisse notetur.* Verbum enim *Notetur* denotat malitiosam procuracionem mortis coniugis, ac nota infamiæque dignam, qualis est, quando eo dirigitur, vt matrimonium cum adulteranti ineat. Et quia, vt vidimus, ex fine huius impedimenti colligitur.

DVBIVM XLIV.

An hoc impedimentum incurratur ab vxore virum interimente ex intentione aliud coniugium inuendi?

270 Non incurratur ab vxore interimente ea intentione virum. Quia textus hoc impedimentum decernentes de vxoris interfectione loquuntur, non de nece viri ab vxore patrata. *c. 2. c. Super hoc, & c. Significasti, de eo, qui duxit.* Sic Victor. *sum. vbi de matr. n. 292. Ledel. 2. p. 4. q. 61. art. 2.* Cenedo *sum. vbi de matr. c. 5. in comment. nu. 38.* & dicit esse probabile Henric. *l. 12. cap. 4. num. 2.*

271 Incurratur ab vxore interficiente ea intentione virum. Quia *cap. si quis viuente, 31. qu. 1.* est casus hic: quidam cum coniugata adulterium admisit, & postea vir illius coniugata obiit: & deciditur posse ab adultero vxorem illam duci: additur verò hæc limitatio: *Nisi forte adulter, aut mulier virum, qui notorius fuerat, occidisse no-* Escob. & Mend. *Theol. Moral. Tom. III. P. II.*

tetur. Ita Sanchez *lib. 7. dub. 8. numer. 8.* citans quadraginta supra quatuor Doctores. Filluc. *tract. 10. part. 2. num. 253.* Coninch. *d. 31. num. 55.* Villalob. *par. 1. 4. diffie. 1. num. 2.* Hurtad. *d. 23. diffie. 1. num. 1.* Torrel. Monre, Palaus, Trull. & Candid. quos citat, & sequitur Leand. *tract. 9. d. 1. q. 1.*

Mihi certum est, incurrere hoc impedimentum dirimens coniugium, siue vir vxorem interficiat, siue vxor virum interimat ad contrahendum cum adulteranti. Quia *cap. de conuer. infidel. vbi idem impedimentum dirimens statuitur,* sermo est de vxore, quæ medio infidelis cuiusdam ministerio virum interfecit. Ergo nil refert ad hoc impedimentum dirimens incurrendum siue vir vxorem: siue vxor virum enecet, gratia migrandi ad aliud coniugium.

DVBIVM XLV.

An ad incurrendum hoc impedimentum, sufficiat, sola occisio coniugis animo contrahendi cum altero, licet non adsit adulterium?

273 Sufficit sola ea occisio, nec requiritur adesse adulterium. Quia cum ratio impedimenti sit, ne ob matrimonij spem detur ansa coniugis interficiendi, rationi consonat, ex sola coniugis interfectione absque adulterio, impedimentum hoc consurgere. Sic Innocent. *cap. Super hoc, n. vnic. de eo, qui duxit.* Astenf. *2. p. sum. l. 8. tit. 20. a. 2.* D. Antonin. *3. p. tit. 1. cap. 5.* Veracr. *part. 1. spec. art. 33. concl. 4. & 6.* Philarch. *de Offic. Sacerd. tom. 1. p. 2. l. 2. c. 5. imped. 4.* Machad. *l. 3. p. 1. tr. 11. docum. 11. num. 4.*

Non sufficit sola ea occisio, sed requiritur necessarium adulterium. Quia Canones hoc impedimentum statuentes, loquuntur ferè semper de adulteris: at etsi expresse adulterium non postulant, ex contextu colligitur, id desiderari. Ita Monal. *sum. tract. de matr. vbi de imped. crimin.* Ioan. de Friburgo *sum. l. 4. tit. 9. qu. 1.* Dicit esse probabile Bassol. *in 4. dist. 34. q. vni. a. 2.* Ochaga. *tr. 3. q. 61.*

Media mihi inuenda est via. Si vterque colligari matrimonio volens cooperatus sit ad necem alteri coniugi inferendam, vt cum superstiti contrahat: non desideratur adulterium: sed si alter absque alterius consilio coniugem interimat. Constat prior pars ex *cap. 1. de conuer. infidel.* vbi quidam Saraceni suggestionem vxorum fidelium viros eorum peremere, nec de adulterio cum illis admissio sit aliqua mentio: & tamen iis Saracenis postmodum baptizatis interdicitur matrimonium cum illis mulieribus, & ab eo initio iubentur separari, constat posterior, quia vbi solius alterius machinatio internenit textus de adulterio admissio loquuntur, vt constat ex *cap. Significasti, de eo qui duxit, & ex cap. Si quis viuente, 31. quæstion. 1.* Et cum sit res pœnalis, ac matrimonium dirimens extendi minimè debet, sed valide restringi. Mecum Sancius *l. 7. d. 78. num. 9* citans quinquaginta supra quatuor Doctores. Hurtad. *d. 23. diffie. 1. n. 5.* Coninch. *d. 31. n. 52.* Trull. *l. 7. c. 9. dub.*

V 10.

DVBIVM XLVI.

An ut impedimentum hoc dirimens sit, necessum sit, ut machinatio mortis inferenda coniugi alteri, suum sortiatur effectum?

276
Necessarium
non est.

Necessum non est. Quia cap. Super hoc, & cap. significasti, de eo, qui duxit, de sola mortis machinatione mentionem faciunt. Sic aliqui apud Gloss. cap. Super hoc, verb. Machinatio.

278
Est necessarium.

Est necessum, ut machinatio necis sortiatur effectum. Quia cap. Si quis vivente, 31. qu. 1. ubi hoc impedimentum statuitur, manifeste petitur actus consummatus, ibi: Occidisse notetur. Ita Sanch. lib. 7. dub. 78. num. 7. dicens esse omnium Theologorum sententiam. Basil. lib. 7. cap. 45. num. 4. Bonacin. qu. 3. sum. 6. num. 5. & 6. Hurtad. d. 23. diff. 1. Cornejo disp. 7. dub. 21. Gutier. de matrim. cap. 105. Torrell. l. 2. pract. cap. 15. sect. 11. a num. 4. Diana part. 9. tract. 7. resolut. 23. Perez d. 33. sect. 1. num. 7.

279
Hoc mihi
certissimum.

Hoc certissimum esse reor. Quia quamvis textus pro parte prima allegati de sola mortis machinatione memoriam gerant: verba cum effectu sunt accipienda, cap. Relatum, de Clerico non resid. Unde quod Sancius citatur, numer. 5. tradit, neope sufficere mandatum, vel consilium de coniuge occidendo, intellexerim, quando id mandatum, vel consilium cooperata sunt aliquid ad necem, si enim nullius effectus ad illam fuisset, eo quod interficiens erat iam omnino ad eam inferendam determinatus, nec consilio animosior est factus: vel fuit consilium, aut mandatum ita reuocatum, ut nullum prorsus effectum habuerit, ita ut excuset à restitutione, & irregularitate mandantem, vel consulentem: non erit huic impedimento locus, cum petat effectum mortis ex actione coniugis, vel adulteri subsequi. Monuerim, deceptum fuisse Palacios in 4. dist. 35. dub. unic. asserentem impedimentum hoc reddere simpliciter quempiam inhabilem ad quodcumque aliud matrimonium. Id enim longe à veritate abest, qui enim coniugem perimit, ut cum adulteranti matrimonium ineat, solius adulterantis respectu sit inhabilis: quare ad quodcumque aliud coniugium valide migrare potest. (Valide inquam, non licite, cum incurrat impedimentum impediens matrimonium cum quacumque alia persona.) Quia textus hoc impedimentum dirimens decernentes, solummodo irritant coniugium inter machinantes mortem, & adulteros, ut constat ex cap. 1. cap. Super hoc, cap. Significasti, cap. 1. de conuers. infid. & c. Si quis vivente, 31. quest. 1.

DVBIVM XLVII.

An ut crimen Adulterij sit impedimentum dirimens, sufficiat conatus ad copulam adulterinam cum promissione matrimonij?

Certum est, ut adulterium dirimat matrimonium, necessarium esse, ut addit simul promissio contrahendi cum adultero post coniugis obitum, matrimonium. Expresse id habetur cap. veniens, cap. fin. de eo, qui duxit. & cap. Relatum, 31. quest. 1. Quæstio autem, non ad incurrendum hoc Criminis impedimentum sufficit conatus ad adulterium cum futuro coniugij promissione?

Conatus hic cum coniugij futuri promissione sufficit. Quia ratio huius impedimenti statuendi fuit, ne anfra daretur appaunda necis coniugis alterius: sed huiusmodi conatus ad adulterinam copulam iuncta promissione coniugij antiam exhibet ad necis apparationem: ergo sufficit. Sic Hostiens. ad cap. fin. n. 1.

Minime sufficit conatus ille ad copulam adulterinam. Quia textus n. 278. citati adulterinam copulam exposcunt, quæ delictum consummatum importat: & maxime in his penis, & matrimonium dirimentibus impedimentis, quæ valde sunt restringenda Ita Gloss. c. fin. v. Cognovit, de eo, qui duxit. Ioan. And. ibi, num. 4. Anton. n. 4. Abbas sine. Cardin. sine. Anchar. n. 4. Præposit. statim in principio, & alij, quos refert, & sequitur Sanchez lib. 7. dub. 79. numer. 2. Basil. lib. 7. cap. 45. num. 2. ex D. Thom. Gutier. de matrim. cap. 105. Palas d. 4. quest. 1. 2. n. 8. Trull. l. 7. c. 6. dub. 10. concl. 4. citans Filliuc. Bonac. & Hurtad.

Certum mihi, non sufficere conatum ad copulam, ipsa minime secuta, cum ea, cui futuri matrimonij fides est data, vel qua cum de facto est initum, ob rationem à secunda sententia Doctoribus traditam. Imò eadem ductus censeo, non sufficere valis femine penetratorem, virili semine non intromisso. Quia id non est adulterium consummatum, sed inceptum, & conatus ad perficiendum. Vnde sufficeret, quacumque arte semen intra vas absque illius penetratione receptum. Quia id satis est ad copulæ consummationem: nec femina semen exigatur. Sufficit verò, siue fidei dationem siue matrimonium de facto initum præcedat, siue sequatur adulterio ad coniugem illo admissum, Quia in utroque casu incurritur hoc dirimens impedimentum. cap. fin. de eo, qui duxit.

DVBIVM XLVIII.

An ut adulterium sub futura coniugij promissione sit dirimens illud, requiratur, ut uterque adulterans cognoscat copulam, quam gerit, esse adulterinam, id est, sciat, superstitum esse alterius coniugem?

Non requiritur, ut agnoscat alterius coniugium. Quia necesse solummodo proprium coniu

Secl. II. Dubia De Impedimentis. 231

conjugium se adulterum esse cognoscit: imo in hoc casu uterque vere peccato adulterij delinquit. Quod si fides futuri matrimonij accedat, accidentarium est agnoscere, vel non agnoscere alterius conjugium. Sic Harad. *dub. 23. diff. 2.*

²⁸³ Requiritur omnino Quia huiusmodi impedimentum est illicitum ob iniuriam irrogatam ab utroque adultero eidem matrimonio adversus illud patrando adulterium, data futurarum nuptiarum fide. At in hoc casu ignorans alterius conjugium non infert iniuriam eidem matrimonio, sed soli proprio Ita D. Thom. in 4. *dist. 35. qu. 2. nic. & Theologi cum eo. Canonistar. in cap. 1. & in cap. Peniens de eo qui duxit. Quos sequitur Sanchez lib. 7. dub. 79. numer. 31. Trullench. lib. 7. cap. 9. dub. 10. conclus. 2. & 3. Bonacin. Candid. Cornejo, & Basil. quos memorat, ac sequitur Leand. *tratt. 9. d. 14. q. 10.**

²⁸⁴ Existimo, Galparis Hurtado venia, requiri, ut uterque adulter norit alterius conjugium: altero enim illud ignorante non est locus huic impedimento. Quia non est adulterium formaliter respectu utriusque, ut habetur expresse *cap. 1. de eo qui duxit, & cap. Peniens, eodem titul. & docent universi Theologi cum D. Thom. & omnes Iurisperiti cum Glossa cap. Super hoc, verb. Copulavit.*

DVBIVM XLIX.

An promissio matrimonij ore tenuis facta, adulterio adiuncta inducat dirimens impedimentum?

²⁸⁵ Non inducit impedimentum. Quia fidei re baptizans, seu fidei proferens heresim, excusatur ab irregularitate contra rebaptizantes, & ab excommunicatione contra hereticos impositis: nam poena Ecclesiastica delictis absolute, ac simpliciter imposita, intelliguntur de delictis perfectis, & consummatis in propria specie. Cum ergo impedimentum hoc matrimonij sit poena Ecclesiastica adulterij cum promissione matrimonij: accipiendum est de perfecta, ac consummata promissione in sua specie, qualis non est ficta, & ore tenuis Sic Henriquez *lib. 12. cap. 14. num. 3. Sa de impedim. dirim. n. 7. Rodrig. p. 1. sum. c. 27. num. 7. Bonac. q. 3. punct. 6. num. 8. Candid. *disquis. 28. art. 4. dub. 10. Diana p. 3. tr. 4. resolut. 196. Layman. lib. 5. tr. 10. p. 4. c. 10. num. 4. Hurtad. d. 13. diff. 2. Balsaeus v. Matrimonium, 7. num. 40.**

²⁸⁶ Inducit impedimentum. Quia textus praescribentes illud nituntur ea ratione, ne scilicet spe matrimonij futuri arripiatur anfra captandis neis coniugis. Quae aequae militat ubi promissio est ficta, cum alteri contrahenti ea fictio proliis sit ignota. Ita Filliuc. *tr. 10. p. 2. num. 264. Palaus d. 4. pun. 12. n. 11. Gutier. de matr. cap. 105. n. 18. Barth. a Ledef. dub. 58. concl. 5. Vega. tom. 2. sum. cap. 14. assu 124. Graff. p. 1. decis. 12. c. 85. n. 8. Sanch. lib. 7. d. 79. n. 10. plures citans.*

²⁸⁷ Hoc probabilius mihi videnti simile in contrarium adductum minime obstat. Quia id habet verum, nisi ex illius poenae fine opposita Ecclesiae intentio coniiciatur: ut contingit in casu rebaptizationis; finis enim illius poenae est in *Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. III. P. II.*

haereticorum rebaptizantium odium. At fidei rebaptizans, nec id animo haeretico efficit, nec proprie convenit cum haereticis in ea actione, ut a sua intentione procedit. Et simile contingit in fidei haereticis prolatores: cum neque vera neget fidem, nec vere haereticus existat. At in nostro casu ex fine Ecclesiae inducentis hoc impedimentum colligitur, eius mentem fuisse hanc fictam promissionem comprehendere. Ceterum tunc existimarem veram priorem sententiam, quando ex modo promissionis adulter colligeret fidei, ac ioco sibi fieri. Tunc enim ea non praestaret anfram futuri coniugij sperandi, ac subinde nec machinandi necem coniugij: nec similis promissio tanquam ficta ac iocosa, acceptatur quod ad hoc impedimentum desiderari proprio dubio ostendam.

DVBIVM L.

An ut fides data coniugij futuri sufficiens sit ad hoc impedimentum inducendum, necessarium sit, esse iuramento firmatam?

²⁸⁸ Necessarium est, ut promissio illa non sit simplex, & nuda: sed fidei, aut iuramento vallata. Quia id decidit *cap. 1. de eo qui duxit, ibi: Cui fidem dederat, & cap. Significasti, ibi: Sibi fidem dederit, & cap. final. eodem titul. ibi: Si quis, uxore vivente, fide data promissit. Vbi manifeste omnes textus fidei dationem petunt. Verum Caput final. non contentum est sola promissione, sed addidit, Fide data, promissit, quod verbum superfluum esset, si sola simplex promissio sufficeret. At tò Fide data, idem esse debet, ac Iuramento expresse. Quia *cap. Ad aures, de his, quae vi, iuramentum, & fides pro eodem usurpantur, ibi: Nisi forte iuramento, vel fide interposita sit confirmata. Vbi Innocent. fine. Hostiens. num. 2. & alij affirmant, fidem interpositam esse iuramentum, & eam solam differentiam constituant, quod iuramentum ibi appelletur, quando re sacra attacta praestatur: fides vero interposita, quando per Deum, vel fidem propriam absque rei sacrae contactu iuratur. Vnde Concilium antiquissimum Triburiense, vnde desumptum est *cap. Relatum 31. question. 1. vbi hoc impedimentum decernitur, iuramentum appositum, ibi: Vivente viro suo, iuramentum dedisse. Vbi Glossa v. b. Vivente, ait: Et ita vivente viro, fidem dedit. Ergo pro eodem usurpare videtur fidem dare, ac iurare. Sic Nicolaus de Orbel. in 4. *dist. 35. question. vnic. Paragraph. 1. Tabien. verb. Impedimentum, septimo, questione tertia, numero quarto. Veracruz, Gaëta, & alij penes Sancium citandum. Quos novissime sequitur Bauni. *tratt. 12. de Imped. qu. 2. assert. 2.*****

²⁸⁹ Necessarium non est, promissionem illam esse iuramento firmatam, sed sufficit simplex promissio ad hoc impedimentum inducendum. Quia qualitercunque promittitur matrimonium, militat eadem ratio, qua Ecclesia ducta, hoc impedimentum indixit, nimirum periculum interficiendi coniugis spe ineundi coniugij. Et quia secundum communem loquendi usum, dicitur dare fidem, qui spondet, seu promittit: & ita spon-

salia quibuscumque verbis contrahentes, dicuntur, vnde dedisse matrimonij fidei m. Ita Sotus in 4. dist. 37. q. vni. a. 4. Palud. d. 34. q. 1. art. 2. Henric. l. 1. c. 1. 4. nu. 3. Vega. ro. 2. c. 34. casu 71. Sanch. l. 7. d. 79. num. 29. plures citans Basil. l. 7. c. 45. n. 2. Torreb. l. 1. 2. practice 15. sect. 11. n. 15. Veracr. p. 1. spec. a. 34. post 9. concl. dub. 1. Ludou. Lopp. 1. Instr. de matr. c. 54. Angel. v. Matrimonium 3. imped. 9. n. 1.

290 Cum his opinor. Quia verius censeo fidei propriæ interpositionem non esse iuramentum, vt docent, aliis citatis, Caiet. 2. 2. q. 89. a. 6. Sylu. v. Iuramentum 1. q. 6. Armil. v. Iurare. n. 3. 1. & alij. Et quia simplex promissio satis est ad sponsalia constituenda. Profecto Pontifices non innituntur fidei datione, sed quia inter adulteros solent verba multiplicari, fidesque interponi, ac iuramenta emitti: ideo sic hoc impedimentum propoluit. Quare etsi ex rigore verborum textuum videatur non esse sufficiens simplex, ac nuda promissio, ad hoc impedimentum inducendum: attenta eorum ratione videtur sufficiens: eo vel maxime quod sic explicuerit consuetudo, & communis omnium fere Doctorum sententia.

DVBIUM LI.

An vt prefata promissio hoc inducat impedimentum, necessario debeat esse mutua?

291 Debet esse necessario mutua promissio. Necessario debet esse mutua promissio: si enim solus alter adulter promittat, altero non repromittente, hoc impedimentum minime oritur. Quia impedimentum hoc est in pœnam vtriusque contrahentis matrimonium: vtrumque enim afficit impediens valorem coniugij cum altero: vnde rationi consonum est, vt vterque quod eam pœnam incurrat, reus sit delicti illius promissionis, ex qua simul cum adultero confurgit impedimentum hoc: ne ob vnus delictum alter puniatur. At cessat delictum in eo, qui audita promissione, minime repromittit. Sic Henric. l. 1. 2. cap. 1. 4. n. 5. Vgol. de Sacram. vbi de matr. c. 19. nu. 8. Bellarm. l. 1. de matr. c. 22. Bassol. in 4. dist. 34. q. vni. art. 2. Nicolaus de Nissa ad 4. sentent. tr. 6. p. 3. de matrim. q. 6. concl. 3. Syluest. verb. Matrimonium, 8. q. 9. dicto 4.

292 Non debet esse necessario mutua promissio, sed sufficit alterum adulterum promississe, vt hoc impedimentum ortum habeat. Quia cap. significasti, de eo qui duxit, dicitur: Nisi alter eorum in mortem uxoris defunctæ fuisset machinatus, vel ea viuente, fidem illi dederis de matrimonio contrahendo. Particula Alter de vnus promissione verificatur. Et quia ratio inducendi huius impedimenti, nempe ne spe futuri matrimonij coniux interficiatur, locum habet, altero solum promittente. Ita Sotus in 4. dist. 37. qu. vni. art. 4. Angl. part. 1. vbi de matr. qu. 9. art. 3. dub. 2. Ludou. Lopp. part. 2. Instr. cap. 54. & alij. Faunt Palud. in 4. dist. 34. q. 1. a. 3. num. 17. casu 2. & Almain. dist. 35. qu. vni. dum asserunt incurri impedimentum hoc, si adulter promittat adulteræ, vel è contra.

293 Ego autem existimo, non esse sufficientem

ad hoc impedimentum promissionem alterius, nisi ab altero sit acceptata. Quia non esset promissio, nec fidei datio, quæ textus exposulant, sed mera pollicitatio, deficiente alterius acceptatione. Et quia cap. 1. & cap. Veniens & cap. Significasti, æquiparantur machinatio mortis coniugis, & matrimonij promissio ad effectum inducendi huius impedimenti, accedente adulterio. At illa effectum carens non producit impedimentum hoc: ergo, neque hæc nisi sit acceptata. Sic Doctores, primæ sententia, & Sa. sum. verb. Matrimonium vbi de impedim. n. 7. Porro quando adest promissio alterius adulteri acceptata ab altero, necessaria non est alterius repromissio, vt hoc impedimentum incuratur: vt probat secundæ sententiæ fundamentum.

DVBIUM LII.

An vt promissio futuri matrimonij iuncta adulterio sit dirimens impedimentum, sufficiat taciturnitas eius, cui sit promissio?

294 Sufficit planè, nec enim necessarium est, vt sit mutua promissio, sed satis videtur, si vnus promittat, alter vero taceat. Quia illa taciturnitas cum mutuo, ac cæco amore inter adulteros videtur esse virtualis quædam promissionis acceptatio, & vehemens insurgit occasio machinandi mortem alteri coniugi. Sic Syluest. verb. Matrimonium, 8. q. 9. Basil. l. 7. c. 45. num. 2. Coninch. d. 31. n. 62. Rebel. l. 3. q. 8. Hurtad. d. 15. diff. 1. Et colligitur ex cap. Relatum, & cap. Significasti.

295 Minime sufficit. Quia vt promissio illa futuri coniugij sit impedimentum dirimens, necessum est, vt sit acceptata ab altero, cui facta fuit sed taciturnitas non est sufficiens acceptatio promissionis liberaliter factæ, quando hæc est nociua acceptanti: ergo. Ita Sanchez libr. 7. d. 79. num. 25. Bonacin. qu. 3. punct. 6. n. 9. citans Gutier. Candid. di. qu. 18. articul. 6. dub. 12. Cornejo disp. 7. dub. 12. Leander tractat. 9. dub. 14. quest. 34.

296 Hoc teneo, & expono. Nunquam hic sufficit taciturnitas eius, cui promittitur. Quia ea promissio etiam liberaliter facta est nociua acceptanti: cum per eam incurrat delictum, & impedimentum dirimens. Quare licet in aliis euentibus, in quibus id damnum non sequitur, taciturnitas sit sufficiens acceptatio promissionis liberaliter factæ: secus in hoc propter expressam rationem. Quo d si obicias, adulteram ignorare hoc damnum, ac proinde censeri acceptare tacendo: respondeo, hanc ignorantiam vt pote quæ iuris est, non præsumi, Regu. ignorantia, de regulis iuris, in 6. ac proinde cum illa taciturnitas sit ex sola iuris præsumptione consensus, non reputabitur in hoc casu, nisi aliud consensus signum adfit.

Seçtio II. Dubia, De Impedimentis. 233

CAPVT XXVII.

Cultus dif. Circa Impedimentum difparis cultus.

DVBIVM LIII.

An matrimonium fidelis cum infideli sit vetitum iure naturæ aut diuino?

297
Natura ad
veniam
muer.

REcolo, matrimonium inter difpares cultu, nempe inter baptizatum, & non baptizatum, imo inter baptizatum, & catechumenum nullum eſſe. Quia quamois fidem teneat, Baptiſmo, qui eſt ianua Sacramentorum, caret. Addiderim etiam eſſe nullum inter catholicum virum, & ſceminam fide ſacra aqua dilutam. Quia in re, & coram Deo difparis cultus eſt. Quidquid in contrarium aſſerant non bene Archidia. in cap. Non oportet, n. 4. 8. qu. 1. & Bellarmena, num. 3. Quaſierim autem, an matrimonium fidelis cum infideli prohibitum ſit iure naturali, aut diuino, an ſolum Eccleſiaſtico?

298
Non eſt veti-
tum iure na-
turæ, aut di-
uino.

Non eſt vetitum iure naturali, aut diuino, ſed ſolummodo iure Eccleſiaſtico. Quia pluribus è locis conſtat, prohibitum eſſe Eccleſiaſtico in-
re, & non conſtat ex vilo firmiter, ac manifeſtè prohibitum iure naturali, aut diuino generatim fuiſſe. Sic Torrecblan. lib. 2. præſtic. cap. 15. ſeſt. 3. à num. 7. 4.

299
Præſtic. eſt
ſeculo quolibet
iure naturali,
ſicet. Quia huiusmodi coniugium fini ipſius ad-
modum aduerſatur. Nam cum finis matrimonij
non ſola prolis generatio ſit, ſed etiam legitima
eius educatio, proleſque apud utrūque paren-
tem educari debeant: ubi parentes religione ſunt
difpares, nequibus proles recte educari. Adde ius
diuinum naturale dicere, peccandi periculum
totis viribus eſſe cauendum. At præſentaneum
valde periculum peruerſionis coniugi fideli im-
minet ob mutuum amorem, & arctiſſimam ne-
ceſſitudinem, qua coniuges deſcuntur, ſi al-
ter ſit infidelis. Verum prohibitum etiam eſt,
iure diuino poſitum Exo. 34. Deut. 7. & 1. Reg. 11.
In lege autem nona extat diuinum de eo præ-
ceptum. 2. Corinth. 6. Nolite, (ait ex Pauli ore
Deus) iugum ducere cum infidelibus. Quia enim
participatio iſtitia cum iniquitate: aut que ſo-
cietas lucis ad tenebras: aut que pars fidelis cum
infideli. Quem locum D. Hierony. l. 1. ad Iovin.
de coniugio fidelis cum infideli intelligit. Ita
Sanch. l. 7. d. 7. n. 5. Baſil. l. 7. c. 46. n. 1. & omnes
communiter.

300
Præſtic. ſen-
tentia impro-
babilem eſſe
naſſimo.

Præſtic. ſententiam improbabilem omnino eſſe reor: falſo enim fundamento nititur. Cum
eius naturale vociferetur delinquendi pericu-
la ex eiſmodi matrimonio imminetia, quod
quidem Salomonis viri mira ſanctitate, ac ſa-
pientia præditi teſtatur; ob coniugium enim
cum ſceminis idololatriſ ad earum idola colenda
fuit adductus. Proſectò proles etiam in ma-
gnum lapſus in infidelitatem diſcrimen adduci-
tur. Et impediuntur vniuerſa Chriſtiane reli-
gionis officia, quæ fidelis coniux præſtare tene-
reſc. & Mend. Theol. Moral. Tom. III. P. II.

DVBIVM LIV.

*An matrimonium fidelis cum infideli pro-
hibitum iure diuino, & naturali,
ſit eodem iure irritum?*

ITa id matrimonium iure diuino, & naturali prohibitum eſt, vt etiam ſit eodem iure irri-
tum. Quia aliàs Eccleſia non poſſet irritare
matrimonium cum infidelibus, vt potè quæ in
eos poteſtate caret. Et quia cum Chriſtus Do-
minus inſtituerit in noua lege, matrimonium
eſſe Sacramentum, & tale nequeat eſſe, fi-
deli contrahente cum infideli, eo quod
hic ſit Sacramenti incapax: videtur eo
ipſo, id matrimonium irritum reddiſſe.
Et quia matrimonium obligat ad cohabitandum,
ac reddendum debitum, ad quod ad-
ſtringere nequit matrimonium fidelis cum in-
fideli: nam fidelis, nec tenetur cohabitare, nec
debitum reddere: Ergo id matrimonium iure
ipſo naturæ eſt irritum. Sic Catharin. libro
quinto, contra Caietanum, cap. de matrimo-
n. Viguer. lib. inſtit. capite 16. Paragraph. 7.
verſicul. 9. impedim. 10. Paul. Grilland. de pæn.
omniſariam coitus, quæſt. ion. 11. numer. 4. ubi
ait, Pontificem non poſſe in hoc coniugio diſpen-
ſare. Citari aſſolet pro hac ſententia
Arbore. libr. 11. Theoph. capit. 16. At
id minime inuenire potui. Dicit eſſe probabilem
hanc ſententiam Petrus de Ledefm.
citandus.

Non eſt huiusmodi matrimonium irritum
aliquo iure naturali diuino, aut diuino po-
ſitum: ſed ſolo iure Eccleſiaſtico. Non eſt
ſe irritum iure diuino naturali probatur,
quia coniunctio fidelis cum infideli non ad-
uerſatur omnino fini matrimonij: poteſt
enim inde procreari ſoboles, & in cultu
Chriſtiano educari, quamvis recta, ac
facili eius finis conſecutioni obſtet. Non eſt
ſe autem irritum iure diuino poſitum inde
oſtenditur, quod in lege noua nullum ius
diuinum poſitum ſit præterquam fidei, &
Sacramentorum, vt doctiſſimus Sanchius
oſtendit libr. 7. dub. 52. numer. 2. Cum er-
go præceptum hoc non pertineat ad fidem,
aut Sacramenta ſuſcipienda, ſed ad contra-
ctum naturalem, à Chriſto Domino ele-
uatum ad Sacramenti rationem, ritè cele-
brandum, ſi diuinum naturale non eſt, (vt
vidimus,) nec diuinum poſitum erit. Ita
Sanch. libr. 7. dub. 71. num. 7. citans pluſquam tri-
ginta Theologos, ac duodecim Canoniſtas.
Trullench. l. 7. cap. 9. dub. 1. num. 3. Bauni. tr. 12.
Baſil. l. 7. cap. 47. à num. 2. Coninch. d. 32. dub. 3.
Hortad. d. 24. diſſic. 1. Palaus d. 4. punct. 11. nu. 2.
apte inferens, ex Papæ diſpenſatione poſſe
fidelem cum infideli matrimonium iure.

V 3 Præſtic.

DEBAR
MOR
III. IV
IV